

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 11 marca 2019 roku powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) (...) w Ł. kwoty 220.170 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 23 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu żądania pozwu powód wskazał, iż w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego pn. „Przeprowadzenie badań ankietowych pasażerów lokalnego transportu zbiorowego w Ł. mających na celu wskazanie głównych kierunków podróży wraz z ich analizą” powód zawarł z pozwanym w dniu 9 listopada 2017 roku umowę numer (...). (...). W dniu stanowiącym termin wykonania umowy powód otrzymał od pozwanego oświadczenie o odstąpieniu od umowy, którego zasadność kwestionuje. Dochodzona należność stanowi należne powodowi, jego zdaniem, wynagrodzenie za wykonanie umowy.

(pozew k. 3 – 5)

Pozwany w dniu 25 lipca 2019 roku złożył odpowiedź na pozew, w której wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu zajętego stanowiska pozwany wskazał, iż w trakcie realizacji umowy łączącej strony, zgodnie z jej postanowieniami, dokonał kontroli sposobu wykonywania przez powoda umowy – wykonywania ankiet z pasażerami transportu zbiorowego w Ł.. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono brak ankietów w 97 % skontrolowanych punktów pomiarowych. Z uwagi na powyższe Zamawiający niezwłocznie podjął decyzję o odstąpieniu od umowy z przyczyn zależnych od Wykonawcy na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1.1 lit d umowy. Z tego powodu pozwany uznaje żądanie zapłaty wynagrodzenia na rzecz powoda za nieuzasadnione.

(odpowiedź na pozew k. 102 – 103)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 listopada 2017 roku pomiędzy stronami: (...) (...), jako zamawiającym i (...) spółką z o.o. jako Wykonawcą zawarta została umowa numer (...). (...).

Na podstawie umowy Zamawiający zlecił a Wykonawca przyjął do wykonania zamówienie polegające na przeprowadzeniu badań ankietowych pasażerów lokalnego transportu zbiorowego w Ł. mających na celu wskazanie głównych kierunków podróży wraz z ich analizą.

Zakres zamówienia obejmował w szczególności opracowanie metodologii badań i kwestionariusza wywiadu oraz przedstawienie ich do zatwierdzenia Zamawiającemu oraz przeprowadzenie wywiadów wśród pasażerów lokalnego transportu zbiorowego w Ł. w wyznaczonych przez Zamawiającego punktach wskazanych w Załączniku C do umowy.

Badania należy przeprowadzić przy zastosowaniu metody badawczej polegającej na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego z pasażerami. Badania ankietowe mają być prowadzone z zachowaniem następujących warunków:

- ankietowanie pasażerów ma być prowadzone w ciągu dnia pomiędzy godziną 6. 00 – a 22. 00 w wyznaczonych przez Zamawiającego miejscach badań (załącznik C do umowy) z uwzględnieniem godzin szczytowych tj. 6.00 – 14.00, 14.00 – 18. 00 i pozaszczytowych 8.00 -14.00 i 18.00 – 20.00.

W miejscach badań określonych w Załączniku C, jako dzielnice przemysłowe przyjmuje się następujące godziny pracy ankietów tj. 5.30 – 8.30 i 13.00- 17.00.

Ankieterzy zobowiązani są do równomiernego przeprowadzania wywiadów z pasażerami we wszystkich wyznaczonych godzinach pracy.

Zamawiający zastrzegł sobie prawo do zmian w miejscach lub terminach badań w przypadku nieprzewidzianych wcześniej zdarzeń losowych (warunki atmosferyczne, zamknięcie ulicy itp.) Wówczas badania te zostaną przeprowadzone w innym miejscu bądź terminie zatwierdzonym przez Zamawiającego, jednakże ich zakres pozostanie niezmienny. Następnie Wykonawca miał opracować wyniki badań i przedstawić je w formie opisowej, tabelarycznej i graficznej z uwzględnieniem danych wskazanych w par. 1 ust. 6 umowy.

Całkowite ryczałtowe wynagrodzenie za wykonanie czynności będących przedmiotem niniejszej umowy ustalone zostało na kwotę brutto 220. 170 złotych. Zapłata należności z tytułu wynagrodzenia nastąpić miała w terminie 14 dni od daty doręczenia Zamawiającemu prawidłowo wystawionej faktury, po zakończeniu całości prac określonych w par. 1 umowy i podpisaniem bezusterkowego protokołu odbioru przez przedstawicieli stron umowy.

Zgodnie z postanowieniami umowy Zamawiający ma prawo kontrolować przebieg badań i prawidłowość wypełnionych formularzy oraz zwracać uwagę na dostrzeżone nieprawidłowości a Wykonawca zobowiązany jest je niezwłocznie skorygować. W przypadku stwierdzenia niewykonywania lub nienależytego wykonywania usług stanowiących przedmiot umowy, Wykonawca zobowiązany jest do powtórzenia badania w zakresie zakwestionowanym przez Zamawiającego, we wskazanym przez niego terminie, bez prawa do dodatkowego wynagrodzenia. (par 5 umowy)

Zamawiającemu przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy m. in. w przypadku realizacji zamówienia w sposób niezgodny z umową, po uprzednim bezskutecznym pisemnym wezwaniu wykonawcy do usunięcia naruszeń i upływie terminu wskazanego w wezwaniu, w przypadku wskazanym w par. 9 ust. 1 pkt 1.1 ppkt c.

Zgodnie z postanowieniami par 9 ust 1.1 pkt c. umowy w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonania usług, w tym fałszerstwa badań związanego z informacjami podanymi na drukach formularza ankiety Wykonawca będzie zobowiązany do zapłaty Zamawiającemu kary umownej w wysokości 0,30 % wartości całkowitego wynagrodzenia brutto za każdy przypadek stwierdzonego nienależytego wykonywania umowy. Jednocześnie w takim wypadku, niezależnie od zastrzeżonej kary umownej Zamawiającemu przysługiwać będzie możliwość odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowych, bez wzywania Wykonawcy do usunięcia naruszeń. (par 9 ust 1.1. ppkt c umowy)

Termin wykonania umowy pokreślony został na dzień 11 grudnia 2017 roku.

(umowa k. 13 – 20)

W załączniku C do umowy wskazane zostały dokładne miejsca przeprowadzania ankiet, wraz z wskazaniem minimalnej próby badawczej.

(załącznik C do umowy k. 21- 22)

W dniu 20 listopada 2017 roku w różnych przedziałach czasowych i różnych miejscach – punktach pomiarowych, w których zgodnie z harmonogramem miały być prowadzone badania ankietowe, pracownicy (...) (...) przeprowadzili kontrolę przebiegu badań ankietowych przez Wykonawcę badania.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż w punktach pomiarowych, w przedziałach czasowych, w których zgodnie z umową miały być prowadzone ankiety nie było obecnych ankieterów. Kontrole były przeprowadzane w sposób ciągły, przez kilka godzin, przez różnych, zmieniających się pracowników (...) (...) łącznie z dyrektorem. W trakcie wszystkich przeprowadzonych kontroli kontrolujący nie stwierdzali obecności ankieterów miejscach i czasie, gdzie powinni się oni znajdować i wykonywać ankiety, zgodnie z harmonogramem.

(notatki służbowe k. 105 – 198, zeznania świadków M. K. protokół rozprawy z dnia 19 grudnia 2019 roku k. 256, nagranie 00: 21: 41, zeznania świadka P. B. nagranie 00: 50: 46 – 00: 58: 03, świadka A. C. nagranie 00: 58; 05 – 01;

02; 42, świadka M. G. 01; 02; 42 o 01; 09; 05 , świadka P. J. nagranie 01; 09; 05 – 01; 14; 57, świadka B. K. nagranie 01;14;57 – 01;24;13)

Ponadto jeden z kontrolujących podczas przeprowadzonej kontroli zaobserwował zachowanie osoby ankietującej wskazujące, iż osoba ta przepisywała dane z jednej przeprowadzonej ankiety do innych ankiet.

(zeznania świadka B. K. nagranie 01;14;57 – 01;24;13)

W dniu 7 grudnia 2017 roku pozwany wystosował do powoda pismo zawierające oświadczenie o odstąpieniu od umowy. W piśmie wskazano m. in, iż Zamawiający w oparciu o otrzymany harmonogram oraz czas pracy ankietów określony w par 1 ust 5 umowy przeprowadził kontrole prowadzenia badań ankietowych. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono szereg uchybień szczegółowo wskazanych w piśmie a polegających na braku obecności ankietów w miejscach i czasie przewidzianych w harmonogramie, jako czas i miejsce przeprowadzania ankiet. Wobec powyższego zgodnie z par. 12 ust. 1 pkt 1.1 lit d umowy w przypadku wskazanym w par 9 ust 1 pkt 1.1 lit c) tj.. w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonywania umowy Zamawiającemu przysługuje prawo do odstąpienia od umowy. Mając na uwadze powyższe zapisy umowy oraz skalę nieprawidłowości stwierdzonych przy kontroli prowadzenia badań ankietowych Zamawiający podjął decyzję o odstąpieniu od umowy.

(pismo k. 28 – 30, okoliczności niesporne)

W piśmie z dnia 14 grudnia 2017 roku powód wystosował do pozwanego pismo, w którym stwierdził m. in, iż złożone przez Zamawiającego oświadczenie o odstąpieniu od umowy uważa za bezskuteczne. Powód wskazał również, iż z dokumentacji przedstawionej przez koordynatora terenowego część ankietów realizowała badanie w innych terminach, w stosunku do przedstawionego Zamawiającemu harmonogramu. Mając na względzie powyższe okoliczności Wykonawca umowy wezwał Zamawiającego do natychmiastowego, nie później niż w terminie 3 dni roboczych oświadczenia, czy ZD i T podtrzymuje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 7 grudnia 2017 roku. Jednocześnie (...) zadeklarowała gotowość przekazania Zamawiającemu analizy i sprawozdania z wykonanego badania, zgodnie z warunkami umowy następnego dnia roboczego po przedstawieniu stanowiska ZD i T Jednocześnie zastrzeżono, iż w przypadku podtrzymania stanowiska Zamawiającego o odstąpieniu od umowy będzie domagał się zapłaty całości wynagrodzenia określonego w umowie, ponieważ umowa została przez (...) wykonana w całości i zgodnie z jej warunkami.

(pismo k. 31, okoliczność niesporna)

W piśmie z dnia 22 grudnia 2017 roku (...) (...) podtrzymało w całości swoje stanowisko zawarte w piśmie z dnia 7 grudnia 2017 roku, nie znajdując żadnych podstaw do cofnięcia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

(pismo k. 32)

W piśmie z dnia 4 stycznia 2018 roku powód wezwał pozwanego do dokonania czynności odbiorowych względem załączonego raportu. Jednocześnie podtrzymał stanowisko przedstawione w piśmie z dnia 22 grudnia 2017 roku i uznał, że oświadczenie o odstąpieniu od umowy z dnia 7 grudnia 2017 roku jest bezzasadne i tym samym nieskuteczne.

(pismo k. 189)

W odpowiedzi na powyższe pismo pozwany odesłał w całości przekazane przez powoda materiały, podtrzymując stanowisko o odstąpieniu od umowy.

(pismo k. 190)

W dniu 29 grudnia 2017 roku powód wystawił dla pozwanego fakturę Vat numer (...) na kwotę 220.170 złotych za przeprowadzenie badań ankietowych z terminem zapłaty 12 stycznia 2018 roku.

Faktura została przesłana Zamawiającemu w dniu 19 stycznia 2018 roku.

(pismo k. 87, faktura k. 88)

W dniu 29 marca 2018 roku powód wystosował do pozwanego ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem w terminie 7 dni od otrzymania pisma z zastrzeżeniem, że po upływie terminu wystąpi na drogę postępowania sądowego.

(pismo k. 90)

Powyższy stan faktyczny był w zakresie okoliczności zawarcia umowy łączącej strony, jej treści pomiędzy stronami niesporny.

Ponadto sąd poczynił ustalenia faktyczne w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie załączonych do akt przez strony dokumentów, których treść, wiarygodność i moc dowodowa nie były przez strony kwestionowane.

Co do nieprawidłowości w zakresie wykonywania umowy przez powoda sąd poczynił ustalenia na podstawie zeznań powołanych przez stronę pozwaną świadków i sporządzonych przez nich notatek służbowych. Zeznania te są zgodne, konsekwentne i w ocenie sądu w pełni zasługują na wiarę. Ponadto powód nie kwestionował okoliczności wskazanych w zeznaniach świadków i treści sporządzonych przez nich notatek służbowych. Powoływał się jedynie na okoliczność, iż badania nieprzeprowadzone przez ankieterów w miejscu i terminie wynikającym z harmonogramu zostały przez powoda przeprowadzone w innych równoważnych terminach oraz wskazywał, iż okoliczność to nie miała wpływu na treść sporządzonego raportu i analizy przeprowadzonych badań.

Również przesłuchani przez sąd świadkowie powołani przez powoda: S. S. i K. P. w swoich zeznaniach nie kwestionowali okoliczności, iż badania ankietowe nie były przeprowadzane w sposób zgodny z harmonogramem, choć przedstawili odmienną procedurę związaną z tymi zdarzeniami. Zeznali mianowicie, iż przypadki te były zgłaszane koordynatorowi i uzgadniane z pozwanym. Tym ostatnim twierdzeniom świadków sąd nie dał wiary z uwagi na sprzeczność z treścią pozostałego materiału dowodowego i wynikającej z niego okoliczności, iż przypadki niewykonywania badań uwzględnionych w harmonogramie nie miały charakteru jednostkowego i nie były uzgadniane z Zamawiającym.

Ponadto sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe powoda o przesłuchanie świadków, oględzin dokumentów i opinii biegłego z uwagi na ich nieprzydatność dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wnioski te zgłoszone, bowiem zostały przez powoda, co do okoliczności po części niespornych, po części zaś niemających dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia.

Pozostaje, bowiem okolicznością niesporną, iż ankieterzy powoda wykonywali wywiady i przeprowadzali ankiety w ramach łączącej powoda z pozwanym umowy.

Pozwany bowiem, co do zasady nie kwestionował, iż powód przeprowadzał „jakieś” badania i na ich podstawie przygotował „jakiś” raport.

Nie to stało się podstawą odstąpienia przez pozwanego od umowy, lecz okoliczność, iż badania te nie były przeprowadzane w terminach i przedziałach czasowych wskazanych w harmonogramie stanowiącym załącznik i integralną część umowy, co w sposób niebudzący wątpliwości potwierdziły zeznania świadków.

Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego natomiast jest niecelowe po pierwsze z uwagi na brak wiarygodnego materiału, na jakim biegły miałby się oprzeć w celu udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte we wskazanej przez powoda tezie dowodowej. Wskutek wystąpienia okoliczności udowodnionych przez stronę pozwaną – w postaci braku ankieterów w wielu miejscach i czasie, kiedy zgodnie z harmonogramem ankiety te miały być sporządzane, jak również wskazanego w zeznaniach świadka przypadku fałszowania ankiety przez ankietera poprzez wypełnienie

ankiet bez faktycznego przeprowadzenia wywiadu – w ocenie sądu nie jest możliwe dokonanie rzetelnej oceny wartości przygotowanego przez powoda raportu oraz rzetelne i wiarygodne udzielenie odpowiedzi na pytania wskazane w piśmie procesowym pełnomocnika powoda z dnia 9 września 2019 roku.

Po drugie wnioskowany przez powoda dowód z opinii biegłego jest całkowicie zbędny również dlatego, iż zgodnie z postanowieniami par 9 ust 1.1 pkt c umowy, w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonania usług, w tym fałszerstwa badań związanego z informacjami podanymi na drukach formularza ankiety, niezależnie od zastrzeżonej kary umownej Zamawiającemu przysługiwać będzie możliwość odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowych, bez wzywania Wykonawcy do usunięcia naruszeń.

(par 9 ust 1.1. pkt c umowy)

Dla skorzystania z umownego prawa odstąpienia przez Zamawiającego od umowy wystarczające, zatem było już samo stwierdzenie faktu nienależytego wykonywania usług objętych umową, a ten fakt został przez stronę pozwaną udowodniony w sposób niepozostawiający wątpliwości.

Wobec powyższego ocena, czy stwierdzone nieprawidłowości miały jakikolwiek wpływ na wartość wykonanego raportu, czy też takiego wpływu nie miały pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, niezależnie od argumentacji wskazanej wyżej.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Z okoliczności faktycznych sprawy wynika, iż pozwany w piśmie procesowym z dnia 7 grudnia 2017 roku skutecznie odstąpił od umowy zawartej z powodem.

Zgodnie z treścią przepisu art. 395 par 1 KC można zastrzec, że jednej lub obu stronom przysługiwać będzie w ciągu oznaczonego terminu prawo odstąpienia od umowy. Prawo to wykonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie.

Strony w (par 9 ust 1.1. pkt c umowy) zastrzegły dla Zamawiającego umowne prawo do odstąpienia od umowy w przypadku wystąpienia wskazanych okoliczności tj. w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonania usług, w tym fałszerstwa badań związanego z informacjami podanymi na drukach formularza ankiety. W tym wypadku, niezależnie od zastrzeżonej kary umownej Zamawiającemu przysługiwać będzie możliwość odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowym, bez wzywania Wykonawcy do usunięcia naruszeń.

Pozwany skorzystał z tego prawa powołując się na wyniki przeprowadzonej kontroli wykonywania umowy przez powoda. W trakcie tej kontroli pozwany stwierdził szereg nieprawidłowości polegających na tym, iż w miejscu i czasie przewidzianym harmonogramem nie było ankietów i nie były wykonywane ankiety. Ponadto jeden ze świadków zaobserwował ankietera wypełniającego ankietę bez przeprowadzania wywiadu z pasażerami, co zakwalifikować można, jako fałszerstwo badań.

Należy przy tym zauważyć, iż nieprawidłowości te nie miały charakteru jednostkowego.

Pozwany skorzystał, zatem skutecznie z przysługującego mu prawa do odstąpienia od umowy.

Odnosząc się do kwestii oznaczenia terminu zastrzeżonego dla wykonania przez Zamawiającego prawa do odstąpienia od umowy wskazać należy na argumentację zawartą m. in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2018 roku, w uzasadnieniu, którego stwierdzono, „Jeżeli strony wprowadzą do umowy skonkretyzowane przyczyny, w których może dojść do odstąpienia i od ich wystąpienia uzależnią skuteczność oświadczenia, to tego rodzaju uprawnienie staje się czynnością o określonym uzasadnieniu (kausalną), kontrolowalną, która może zbliżać się w charakterze do wypowiedzenia umowy i pełni raczej funkcje dyscyplinujące kontrahenta, niż osłabiające

więź umowną. W takim wypadku może tracić na znaczeniu ograniczenie swobody złożenia oświadczenia o odstąpieniu terminem końcowym, użyteczne staje się natomiast np. terminowe powiązanie uprawnienia z powstaniem okoliczności uzasadniającej skorzystanie z tak ukształtowanego prawa odstąpienia od umowy". wyr. SN z 12.10.2018 r. (V CSK 493/17, L.):

W ocenie sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy, powiązanie prawa do odstąpienia od umowy ze ściśle określonymi okolicznościami, nie pozbawia skuteczności tego zapisu umownego pomimo braku skonkretyzowanego zapisu umownego wskazującego termin na wykonanie prawa odstąpienia. Tym bardziej, iż oświadczenie o odstąpieniu od umowy złożone zostało wkrótce po ustaleniu okoliczności nienależytego wykonywania przez powoda umowy i w trakcie trwania umowy.

W razie wykonania prawa odstąpienia umowa uważana jest za niezawartą. To, co strony już świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba, że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Za świadczone usługi oraz za korzystanie z rzeczy należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie.

W wypadku wykonania prawa do odstąpienia umowa "uważana jest za niezawartą" (por. np. wyr. SN z 13.10.1992 r., II CRN 104/92, Legalis; z 2.10.2007 r., II CNP 101/07, Legalis; z 22.10.2015 r., IV CSK 770/14, Legalis; zob. też np. S. Rudnicki, Glosa do wyr. SN z 26.3.2002 r., II CKN 806/99, MoP 2003, Nr 2), co oznacza, że jej skutki zostają zniesione, co do zasady, z **mocą wsteczną** (ex tunc), por. np. wyr. SN z 27.3.2008 r. (II CSK 477/07, L.); z 24.1.2017 r. (V CSK 219/16, L.); z 24.2.2016 r. (I CSK 269/15, L.); wyr. SA w Łodzi z 6.7.2017 r. (I ACa 1710/16, L.); wyr. SA w Białymstoku z 11.12.2017 r. (I ACa 377/17, L.)

Powodowi nie należy się, zatem wynagrodzenie za wykonanie umowy, bowiem skutek skutecznego wykonania prawa odstąpienia od umowy, nie istnieje po stronie Zamawiającego zobowiązanie do jego zapłaty. Świadczenie Wykonawcy nie jest świadczeniem podzielnym. Pozwany nie przyjął przekazanego przez Wykonawcę raportu. Wobec powyższego nie wchodzi w grę kwestia żądania wynagrodzenia za częściowe wykonanie umowy do dnia odstąpienia, jak to ma miejsce w przypadku podzielności świadczenia stron.

Z uwagi na powyższe okoliczności powództwo, jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Z uwagi na oddalenie powództwa sąd orzekł o kosztach procesu na postawie art. 98 KPC.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Z uwagi na oddalenie powództwa w całości strona pozwana jako przegrywająca proces została obciążona obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda kosztów procesu. Na koszty te złożyła się kwota 10.800 zł stanowiąca wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powoda ustalone w oparciu o § 6 pkt.7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych tj. z dnia 3 stycznia 2018 roku (Dz. U. z 2018 roku poz. 265)

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.